

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА, ННІ ПЕДАГОГІКИ,
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ;
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДВНЗ «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»,
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ,
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ;
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В. Г. КОРОЛЕНКА,
КАФЕДРА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ;
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ;
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА,
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ;
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТИ;
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЖИТОМИРСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ» ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Всеукраїнської науково-практичної конференції
Управління закладами освіти на
засадах акмеологічного підходу
(16 березня 2018 року)

У двох частинах
ЧАСТИНА 1

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет ім. Івана Франка,
ІНІ педагогіки, кафедра педагогіки, психології та управління навчальними
закладами;
Національна академія педагогічних наук України
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»,
Навчально-науковий інститут менеджменту та психології,
кафедра педагогіки, управління та адміністрування;
Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка,
кафедра педагогічної майстерності та менеджменту;
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради;
Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира
Гнатюка,
кафедра педагогіки та менеджменту освіти;
Маріупольський державний університет,
кафедра педагогіки та освіти;
КЗ Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

**Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**«Управління закладами освіти на
засадах акмеологічного підходу»
(16 березня 2018 року)**

У двох частинах

ЧАСТИНА 1

**Житомир
Видавництво ФО-П Левковець
2018**

УДК 371.11:378.112

3-41

*Затверджено на Вченій раді Житомирського державного
університету імені Івана Франка (протокол № 11 від 27.02.2018)*

Рецензенти:

Н. А. Сейко, проректор з наукової та міжнародної роботи
Житомирського державного університету імені Івана Франка, доктор
педагогічних наук, професор

І. І. Кравчук завідувач кафедри менеджменту організацій і
адміністрування ім. М. П. Поліщука Житомирського національного
агроекологічного університету, доктор економічних наук, доцент

Т. М. Смагіна, завідувач кафедри методики викладання навчальних
предметів Житомирського обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри

**Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної
конференції «Управління закладами освіти на засадах
акмеологічного підходу» (16 березня 2018 року) : в 2 ч. Ч. 1 /
Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка, Нац. акад. пед. наук України,
Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; [відп. за вип.:
Б. М. Ренькас, Т. Є. Рожнова]. – Житомир : Вид-во ФО-П
Левковець, 2018. - 300 с.**

У збірнику представлені наукові статті та тези учасників
конференції: науковців, практиків у галузі управління освітою та
студентів магістратури закладів вищої освіти.

Матеріали можуть бути корисними як для науковців та практиків
у їхній роботі, так і для студентів під час вивчення навчальних
дисциплін.

УДК 371.11:378.112

**Відповідальність за правильність фактів, посилань,
наведених у матеріалах, несуть їх автори.**

Колектив авторів, 2018

ЗМІСТ

1. <i>Андрієвська-Герланець Р. М.</i> Педагогічні умови створення і розвитку акмеологічного середовища дошкільного навчального закладу	6
2. <i>Бакуменко Т. К.</i> Акмеологічні аспекти творчого саморозвитку майбутніх вихователів дітей дошкільного віку	10
3. <i>Блохіна І. П.</i> Сучасний стан управління педагогічним персоналом у закладах загальної середньої освіти на засадах адаптивного підходу ...	16
4. <i>Богира О. С.</i> Значення акмеологічного підходу в управлінні навчальним процесом у закладах загальної середньої освіти	21
5. <i>Богира О. С.</i> Формування управлінської культури керівника дошкільного навчального закладу	30
6. <i>Боднар О. С.</i> Складові компетентності керівника закладу середньої освіти як елітного менеджера	40
7. <i>Бондаренко І. П.</i> Порівняльний аналіз дошкільних навчальних закладів різних форм власності в Україні	46
8. <i>Борсук О. В.</i> Розвиток маркетингової компетентності керівників гуртків закладів позашкільної освіти	52
9. <i>Бохан М. А.</i> Управлінський супровід упровадження технологій критичного мислення в освітній процес	58
10. <i>Вакуленко В. М.</i> Особливості розвитку комунікативної компетентності керівника закладу освіти з позиції акмеології	65
11. <i>Василевська Ю. М.</i> Самоменеджмент як складова іміджу керівника вищого навчального закладу	71
12. <i>Винничук О. Т.</i> Проблема дефініції комунікативної компетентності ...	77
13. <i>Власюк А. Д.</i> Управлінська компетентність як складова професійної кваліфікації керівника закладу дошкільної освіти	81
14. <i>Волкова В. Б.</i> Адміністрація школи – команда педагогів і менеджерів ...	89
15. <i>Гавриловський С. О.</i> Управління науково-дослідницькою діяльністю студентів у процесі магістерської підготовки: теоретичний аспект	94
16. <i>Ганич О. М.</i> Особливості організації освітнього процесу в умовах профілізації у закладі середньої освіти	105
17. <i>Георгієва А. П.</i> Теоретичні засади управління розвитком кадрового потенціалу університету	109
18. <i>Главацька О. Л.</i> Формування у студентів професійної компетентності керівника під час навчання у закладах вищої освіти	113
19. <i>Гордійчук О. М.</i> Значення акмеологічного підходу в управлінні розвитком дистанційної освіти у закладі вищої освіти	118
20. <i>Горностай О. О.</i> Наукові та нормативно-правові основи інноваційного менеджменту в освіті	124
21. <i>Григорчук О. О.</i> Впровадження проектних технологій в організацію діяльності закладу освіти	128
22. <i>Гриньов С. Я.</i> До проблеми визначення поняття «професійна культура менеджера»	132
23. <i>Гриньов С. Я.</i> Соціальне проектування як особлива форма управлінської діяльності	136
24. <i>Гриньова М. В., Сорокіна Г. Ю.</i> Закономірності управління навчально-виховним процесом	139

УДК 37.0:366.63]:005.336.2

Винничук О. Т.

кандидат педагогічних наук, доцент
(Тернопільський національний
педагогічний університет ім. В. Гнатюка)
e-mail: vin_ol@ukr.net

Проблема дефініції комунікативної компетентності

У статті обґрунтовується актуальність проблеми комунікативної компетентності. Вказано на різноманітні підходи до трактування окремих аспектів комунікації, зокрема з точки зору когнітивної лінгвістики, соціології та психології. Зазначається, що комунікативну компетентність вчені розглядають як окрему характеристику особистості, як частину більш широкого поняття та як індивідуальну якість і певний стан свідомості групи людей.

Поняття «комунікативна компетентність» вперше було введено Д. Хаймсом у 1966 р. як контрастне до поняття «лінгвістична компетентність», запропонованого Н. Хомським. Д. Хаймс провів етнографічне дослідження комунікативної компетентності, вивчаючи комунікативні форми та функції в інтегральному взаємозв'язку [6: 116]. Цей підхід Д. Хаймс назвав етнографією комунікації. В межах цього напрямку вивчаються моделі мовної поведінки, прийняті в тій або іншій культурі, етнічній або соціальній групах.

Комунікативна компетентність є інтегральним поняттям, тому стає об'єктом досліджень багатьох наук: педагогіки, психології, соціальної психології, філології. У вітчизняній психолого-педагогічній літературі це питання висвітлюється в роботах Н. Абашиної, І. Зимної, А. Леонтьєва, А. Хуторського та інших. Вони визначають комунікативну компетентність як здатність особистості ефективно взаємодіяти з іншими людьми завдяки розумінню себе та інших при постійній зміні між особових відносин та умов соціального середовища.

На сьогодні різним аспектам комунікації присвячено близько двохсот теорій, що розглядають її з психологічної, філософської, етичної, соціологічної, управлінської, лінгвістичної точок зору. У різних галузях знань комунікативна компетентність має власне змістове наповнення. З погляду когнітивної лінгвістики – це володіння стратегією вибору мовного ресурсу для передачі повідомлення (семантики, лексики, синтаксису, послідовності фраз, комунікативних дій висловлювання). У соціології комунікативна компетентність є

компонентом соціального статусу нарівні із способом життя, освітніми і професійними характеристиками [5: 117]. Психологи визначають комунікативну компетентність як ситуативну адаптивність, а також вільне володіння засобами соціальної поведінки (вербальними та невербальними); сукупність умінь, навичок, потрібних для здійснення ефективного спілкування.

Велика кількість робіт, присвячених цій темі, свідчить про її надзвичайну актуальність. Сьогодні не існує єдиної думки щодо компонентів структури комунікативної компетентності. Зміст та структура цих понять постійно переглядаються, адже перманентно змінюються роль та засоби комунікації, з кожним роком збільшується її інтенсивність. Так, нині для спілкування, зокрема на професійному рівні, все частіше використовують інформаційні технології; у спілкуванні відходить на другий план обмін інформацією, воно все більше перетворюється на засіб впливу, на ключову умову досягнення успіху в професійній діяльності.

За даними Всесвітнього форуму з навчання та технологій, який проходив у 2010 р. у Лондоні в рамках реалізації проекту «Оцінювання та викладання навичок XXI - го ст.», комунікація – це основний спосіб роботи в сучасному світі [1: 88].

Комунікативну компетенцію вчені розглядають як окрему характеристику особистості (Л. Петровська, Е. Сидоренко, Л. Цветкова, О. Муравйова, І. Макаровська), як частину більш широкого поняття (В. Куніцина, В. Співаго), як частину інших компетенцій і одночасно як окрему характеристику особистості (Ю. Жуков), як індивідуальну якість і певний стан свідомості групи людей (Ю. Ємельянов). При цьому науковці погоджуються з тим, що ця властивість особистості є набутим явищем – під час природної комунікації або в процесі спеціально організованого навчання [3: 56].

Як уже говорилося вище, не існує загальноприйнятої думки про структуру комунікативної компетентності. Вчених, що вивчають це питання, умовно можна розділити на дві групи. До першої належать науковці, які розглядають структуру комунікаційної компетенції в категоріях «знання», «уміння», «навички» та подібних. З цієї точки зору її компонентами є комунікаційні знання, вміння та навички, що застосовуються під час різних ситуацій спілкування (Н. Гез) [2: 20]; допомагають зрозуміти чужі продукти мовленнєвої діяльності (Казарцева О., Федоренко Ю.) [4]; є відповідними меті, ситуаціям, сферам спілкування та є достатніми для досягнення певної комунікативної мети (Г. Рурік).

Серед умінь та навичок М. А. Хазанова виділяє володіння мовою. уміння створювати прогностичну модель поведінки об'єкта спілкування, емпатію, особистісні характеристики суб'єкта спілкування (адекватна самооцінка, соціальна спрямованість); Г. С. Трофімова та Г. М. Андрєєва – здатність до орієнтації у різних ситуаціях спілкування; Столяренко Л. Д. – здатність встановлювати контакти і підтримувати взаємини з іншими людьми; Л. А. Петровська – володіння системою внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективного спілкування; О. І. Муравйова. Е. В. Ключев та І. Н. Горелова – застосування наявного в суб'єкта спілкування набору комунікаційних тактик і стратегій. Н. Гез вважає, що комунікант повинен володіти умінням співвідносити мовні засоби з умовами та метою спілкування, а також розуміти особливості стосунків між сторонами спілкування [2: 22].

Разом із тим доводиться констатувати, що різноманітність підходів до розуміння структури загальної комунікативної компетентності свідчить про складність та суперечливість самого поняття. Також потрібно визнати, що велику роль у неоднозначності трактування цієї категорії відіграє різний підхід науковців до змістового наповнення термінів «компетентність» та «компетенція». В літературі є розбіжності в підходах до визначення структури комунікативної компетентності. Ми визначили, що існує дві групи дослідників:

1. Науковці, що розглядають структуру комунікативної компетентності в парадигмі «знання-вміння-навички» (додаючи до цього набору такі компоненти, як «схильності», «мотивація» тощо).

2. Дослідники, які дотримуються думки, що структуру комунікаційної компетентності є сума компетенцій. Ключовою серед них є мовна компетенція (її виділяють усі дослідники); серед інших можна вирізнити компетенції, пов'язані із середовищем, у якому відбувається спілкування (соціокультурна, культурна компетенція), із темою комунікації (предметна), з метою та завданнями спілкування (прагматична, стратегічна), методами досягнення мети під час комунікації (представницька, технологія лідерства тощо).

Список використаних джерел та літератури:

1. Вторнікова Ю. С. Комунікативна компетентність у структурі ключових компетентностей громадян Європи [Електронний ресурс] / Ю. С. Вторнікова // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук.

праць. – Полтава. 2011. – Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/344/1/Vtomik%5B1%5D.pdf>

2. Гез Н. И. Формирование коммуникативной компетенции как объект зарубежных методических исследований / Н. И. Гез // Иностранные языки в школе. - 1985. - № 2. - С. 17-24.

3. Данюк В. М. Менеджмент персоналу : навч. посіб. / В. М. Данюк , В. М. Петюх, С. О. Цимбалюк – Київ : КНЕУ, 2006. – 398 с.

4. Казарцева О. М. Культура речевого общения: теория и практика обучения : учеб. пособие / О. М. Казарцева. – М. : Флинт ; Наука, 1999. – 496 с.

5. Логунова М. М. Соціально-психологічні аспекти управлінської діяльності / М. М. Логунова – Київ : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 196 с.

6. Hymes D. Two types of linguistic relativity/ D. Hymes // Bright W. Sociolinguistics. – The Hague : Mouton, 1966. – P. 114-158.

Винничук О.

Проблема дефиниции коммуникативной компетентности

В статье обосновывается актуальность проблемы коммуникативной компетентности. Указано на различные подходы к трактовке отдельных аспектов коммуникации, в том числе с точки зрения когнитивной лингвистики, социологии и психологии.

Отмечается, что коммуникативную компетентность ученые рассматривают как отдельную характеристику личности, как часть более широкого понятия и как индивидуальное качество и определенное состояние сознания группы людей.

Vynnychuk O.

The article substantiates the relevance of the problem of communicative competence

Different approaches to the interpretation of certain aspects of communication, in particular from the point of view of cognitive linguistics, sociology and psychology, are indicated. It is noted that communicative competence is regarded by scientists as a separate characteristic of the individual as part of a broader concept and as an individual quality and a certain state of consciousness of a group of people.